

UAB „Žalia žemė“
Girulių g. 5, Vilnius,
el. p. darius@zaliazeme.lt

DĖL REIKALAVIMO

2025 m. vasario 11 d.

Asociacija „Kraštovaizdis“ (toliau – Asociacija) gavo UAB „Žalia žemė“ (toliau – Bendrovė) 2025-01-14 reikalavimą (toliau – Reikalavimas), kuriame reikalaujate: per 7 (septynias) kalendorines dienas nuo šio reikalavimo gavimo dienos pateikti objektyvius įrodymus, pagrindžiančius viešai išsakytus teiginius apie Bendrovės veiklą, įskaitant konkrečių faktų bei dokumentų, kuriais buvo remtasi, pateikimą; jei tokių įrodymų nepateikiama, paneigti paskleistą melagingą informaciją toje pačioje platformoje ir formatu, kuriuo ji buvo paskleista, aiškiai nurodant, kad informacija buvo klaidinga ir neatitiko tikrovės.

Asociacija Jus 2025-01-20 raštu informavo, kad atsakys per 20 darbo dienų ir prašė nurodyti, jei yra koks nors konkretus teisinis pagrindas kodėl Asociacija turėtų atsakyti per trumpesnę nei 20 darbo dienų ar kitą terminą, tačiau to nenurodėte.

Susipažinome su Jūsų Reikalavimu ir teikiame atsakymus ir paaiškinimus į jį. Patogumo dėlei cituojame kiekvieną konkretų Reikalavimo II dalies „Melagingos informacijos turinys“ punktą ir teikiame atsakymą į jį.

„8. 2024-10-15 transliuotoje laidoje Asociacijos prezidentas Teisutis Buda paskleidė tikrovės neatitinkančius teiginius, kurie menkina Bendrovės dalykinę reputaciją ir klaidina visuomenę dėl Projekto teisėtumo bei vykdymo principų.“

Reikalavime ir šiame jo punkte nenurodyta nei konkreti laida (jos pavadinimas, transliuotojas) nei teiginiai, kuriuos vertinate kaip tikrovės neatitinkančius teiginius. Prašome patikslinti informaciją – kokia konkrečiai laida ir teiginiai menkina Bendrovės reputaciją ir klaidina visuomenę.

„9. Viešai paskelbta informacija apie Asociacijos narių skaičių neatitinka tikrovės. Asociacija teigia, kad ją sudaro 300 narių, tačiau iš tiesų mūsų žiniomis Asociacijoje yra tik 9 oficialūs nariai, iš kurių dauguma nėra Širvintų rajono gyventojai. Tokie pareiškimai formuoja klaidingą įspūdį apie Asociacijos atstovaujamą bendruomenę ir klaidina vietos gyventojus, nepagrįstai menkindami Bendrovės pastangas bendradarbiauti su visuomene.“

Prašome patikslinti kaip Asociacijos narių skaičius menkina Bendrovės pastangas bendradarbiauti su visuomene. Asociacijos nuomone, bendravimo su visuomene sėkmė priklauso nuo Bendrovės, o ne nuo Asociacijos narių skaičiaus. Jūsų žinios, kad Asociacijos nariai yra 9 neatitinka tikrovės, todėl prašome šios informacijos neplatinti. Asociacijos narių skaičius niekaip negali būti vertinamas kaip paskleista informacija, kuri menkina Bendrovės dalykinę reputaciją, kadangi niekaip nėra susijęs su Bendrove. Jei Jums būtina žinoti konkretų

Asociacijos narių skaičių – nurodykite teisinį pagrindą ir tikslą, kuriam naudosite šią informaciją.

„10. Taip pat buvo paskleista neteisinga informacija, jog Bendrovė neva planuoja statyti 117 vėjo elektrinių. Iš tiesų, Projekto planavimo etape buvo tiriamos 117 galimų vietų, tačiau nuo pat pradžių buvo viešai pabrėžta, kad maksimalus planuojamų elektrinių skaičius yra 72, o galutinėje Projekto stadijoje numatyta statyti iki 40 elektrinių. Šios aplinkybės buvo išsamiai pristatytos visuose viešuose renginiuose, įskaitant 2024-03-15 vykusį PAV ataskaitos viešinimo susitikimą.“

Vėlgi – prašome nurodyti konkretų teiginį, kadangi informaciją apie 117 planuojamų statyti vėjo elektrinių Jūs patys nurodėte pranešime apie UAB „Žalia žemė“ planuojamo statyti iki 117 vėjo elektrinių parko Alionių sen., Širvintų sen. ir Zibalų sen. Širvintų r. sav. Vilniaus apskr. teritorijoje, kurių vienos vėjo elektrinės (toliau – VE) galia – iki 8 megavatų, aukštis iki 280 m statybos ir veiklos poveikio aplinkai vertinimo pradžia, paskelbtame Aplinkos apsaugos agentūros interneto svetainėje 2023 m. kovo 7 d.

Prašome nurodyti ir pateikti konkretų oficialų šaltinį (dokumentą), šiuo metu vykstančio Bendrovės planuojamo statyti vėjo elektrinių parko Širvintų rajono teritorijoje (toliau – VE parkas) planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese, kuriame būtų aiškiai nurodytas konkretus planuojamų statyti VE skaičius, kadangi patys pripažįstate, kad planuojamų VE skaičius nuolat kinta.

„11. Asociacijos teiginiai, jog ornitologinius tyrimus Projekto teritorijoje atliko pats užsakovas, yra nepagrįsti. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 6 straipsnio 2 dalimi, planuojamos ūkinės veiklos organizatorius savo lėšomis organizuoja atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo bei poveikio aplinkai vertinimo procedūras. Ornitologiniai tyrimai buvo pavesti nepriklausomiems ekspertams – Lietuvos ornitologų draugijai, turinčiai ilgametę patirtį. Šie ekspertai, laikydamiesi teisės aktų reikalavimų, privalo užtikrinti nešališkumą bei teikti objektyvius, teisingus ir patikimus duomenis. Tyrimų rezultatai buvo įtraukti į PAV ataskaitas, kurios yra derinamos su kompetentingomis institucijomis.“

Teiginys, kad ornitologinius tyrimus atliko pats užsakovas apima ir užsakovo pasamdytus asmenis, toks sutapatinimas atitinka šnekamojoje kalboje vartojamus išsireiškimus. Tai patvirtina ir Jūsų šiame punkte cituojamos Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nuostatos, kad planuojamos ūkinės veiklos organizatorius savo lėšomis organizuoja atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo bei poveikio aplinkai vertinimo procedūras, taip pat ir Reikalavimo 3 punkte Jūsų pačių pateikiama informacija, kad būtent Bendrovė vykdo VE parko projektą ir kt. VE parko poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos (toliau – PAV ataskaita) rengimui Bendrovė samdė UAB „Sweco Lietuva“, o ornitologiniams tyrimams buvo pasitelkta Lietuvos ornitologų draugija, tai matyti iš parengtos ir oficialiai pateiktos derinimui PAV ataskaitos. Todėl nėra aišku kokią neva tikrovės neatitinkančią informaciją reikia paneigti.

Pažymėtina, kad kol kas nėra priimtas joks įgaliotos valstybinės institucijos sprendimas dėl PAV ataskaitos tvirtinimo. Pagal galiojančius teisės aktus suinteresuota visuomenė turi teisę teikti pastabas ir savo nuomonę dėl rengiamos PAV ataskaitos. Asociacijos nuomone, PAV ataskaitoje yra daug trūkumų, o atlikti ornitologiniai tyrimai atlikti netinkamai, surinkti duomenys neobjektyvūs, todėl ir užsakovo užsakymu parengtos ir teikiamos ekspertinės išvados nepagrįstos.

Pavyzdys iš Asociacijos 2024-11-19 teiktų pastabų PAV ataskaitai (97 psl.):

„Nepaisant ankstesnei PAV ataskaitai pateiktų pastabų, už teritorijos paukščių tyrimus atsakinga LOD vykdė tik asociacijos samdyto ornitologo rastų ir į SRIS įvestų lizdų patikrinimą ir netyrė nepakankamai ištirtas miškų teritorijas. Atskaitos rengėjai turi tik paviršutiniškas žinias apie VE parko teritoriją ir joje gyvenančius plėšriuosius paukščius. Apie 30% VE parko teritorijos tebėra netirta arba nepakankamai ištirta. Galimo neigiamo poveikio įvertinimas paukščiams atliktas remiantis klaidingais lizdų tikrinimo rezultatais, neturint objektyvių duomenų apie plėšriųjų paukščių lizdavietes ir kaip jie naudoja teritoriją.“

Be to, ir Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba, veikdama kaip PAV subjektas pagal Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punkto e) papunktį, pagal kompetenciją 2024-10-09 išnagrino UAB „Žalia žemė“ planuojamų iki 72 VE Alionių, Širvintų ir Zibalų sen., Širvintų r. sav. Vilniaus apskr. teritorijose statybos ir veiklos PAV ataskaitą ir raštu Nr. V3-2420 pateikė neigiamą išvadą dėl ataskaitos kokybės ir veiklos galimybių ataskaitoje siūlomomis sąlygomis.

„12. Asociacija taip pat nepagrįstai teigė, kad Projekto vykdymas kelia reikšmingą grėsmę paukščiams, esą „paukščiai yra pasmerkti žūčiai“. PAV ataskaitoje numatytos pažangios poveikio mažinimo priemonės, įskaitant paukščių stebėjimo ir identifikavimo radarus bei vėjo elektrinių stabdymo sistemas. Šios technologijos, veikiančios su aukštos raiškos kameromis ir infraraudonaisiais spinduliais, leidžia identifikuoti paukščio rūšį ir skridimo trajektoriją iki 1,8–2 km atstumu. Esant susidūrimo rizikai, sistema automatiškai sulėtina arba sustabdo vėjo elektrinių veiklą, efektyviai eliminuodama paukščių žūties riziką. Šios priemonės atitinka Europos Sąjungos aplinkosaugos standartus ir yra pripažintos efektyviausiomis vėjo energetikos projektuose visame pasaulyje ir Lietuvoje.“

Tai, kad veikiant VE saugomų rūšių laukiniai paukščiai žūsta susidūrę su VE, yra patvirtinę ir patys Bendrovės samdyti ornitologijos specialistai. Todėl dėl šios informacijos paneigimo reikia kreiptis į ją paskleidusį asmenį – Lietuvos ornitologų draugijos (LOD) direktorių Liutaurą Raudonikį. Kol ši informacija nepaneigta, nėra pagrindo ją nesiremti.

Be to, Asociacija pateikė daug pastabų PAV ataskaitai dėl planuojamų naudoti radarų, pvz.(131 psl.):

„Ataskaitos 184 psl. 4.6.3 Reikšmingo neigiamo poveikio išvengimo, sumažinimo ir/ar kompensavimo priemonės siūloma „įrengti išankstinio paukščių aptikimo ir VE stabdymo sistemą“. Priede pateikiamas tik 1 tokios įrangos pavyzdys. Nėra pateikta jokių tyrimų rezultatų, todėl kyla pagrįstų abejonių, kad siūloma priemonė (neaišku kokių parametrų ir kokio gamintojo būtų montuojama) būtų efektyvi busimo VE parko gyvenančiu paukščių apsauga.“

Pažymime, kad PAV ataskaitoje nėra informacijos kur Europos valstybėse testuoti Jūsų siūlomi naudoti radarai, kas gamintojas, kaip jie veiks. Prašome pateikti tokią informaciją, nes iki šiol jokios konkrečios informacijos šiuo klausimu nepateikėte.

Taip pat teikiame straipsnių sąrašą (kuris, savaime suprantama, nėra baigtinis), kuriuose pateikti duomenys apie VE jėgainių sąlygotą įvairių plėšriųjų paukščių mirtingumą:

- 1) F. Balotari-Chiebao1, J. E. Brommer1, T. Niinimäki & T. Laaksonen. (2015). Proximity to wind-power plants reduces the breeding success of the white-tailed eagle. *Animal Conservation*. November 2015-19(3).
- 2) Dahl, E.L., Bevanger, K., Nygård, T., Røskaft, E., Stokke, B.G. (2012). Reduced breeding success in white-tailed eagles at Smøla windfarm, western Norway, is caused by mortality and displacement. *Biological Conservation* 145, 79–85.
- 3) Bevanger, K., Berntsen, F., Clausen, S., Dahl, E.L., Flagstad, Ø., Follestad, A., Halley, D., Hanssen, F., Johnsen, L., Kvaløy, P., Lund-Hoel, P., May, R., Nygård, T., Pedersen, H.C., Reitan, O., Røskaft, E., Steinheim, Y., Stokke, B. & Vang, R. (2010). Pre- and post-construction studies of conflicts between birds and wind turbines in coastal Norway (*Bird-Wind*) (No. 620).
- 4) May, R., Nygård, T., Dahl, E.L., Reitan, O., Bevanger, K. (2011). Collision risk in white-tailed eagles. Modelling kernel-based collision risk using satellite telemetry data in Smøla wind-power plant. NINA Report 692.
- 5) Zielinski, P., Bela, G. & Marchlewski, A. (2011). Report on monitoring of the wind farm impact on birds in the vicinity of Gniezdzewo (gmina Puck, woj. pomorskie). PRO ORNIS, Gdansk, Poland.
- 6) I. Estelles-Domingo & P. Lopez-Lopez. (2024). Effects of wind farms on raptors: A systematic review of the current knowledge and the potential solutions to mitigate negative impacts. *Animal Conservation*. October 2024.
- 7) Campedelli, T., Londi, G., Cutini, S., Sorace, A. & Florenzano, G.T. (2014). Raptor displacement due to the construction of a wind farm: preliminary results after the first 2 years since the construction. *Ethol. Ecol. Evol.* 26, 376–391.
- 8) O. Duriez, P. Pilard, N. Saulnier, P. Boudarel, A. Besnard. (2022). Windfarm collisions in medium-sized raptors: even increasing populations can suffer strong demographic impacts. *Wiley. Animal Conservation*. September 2022; 26(2).
- 9) Miguel Ferrer, Manuela de Lucas, Guyonne F. E. Janss, Eva Casado, Antonio R. Muñoz, Marc J. Bechard and Cecilia P. Calabuig. (2011). Weak relationship between risk assessment studies and recorded mortality in wind farms. *Journal of Applied Ecology* 49.
- 10) Garvin, J.C., Jennelle, C.S., Drake, D. & Grodsky, S.M. (2011). Response of raptors to a windfarm. *Journal of Applied Ecology* 48.
- 11) Hernandez-Pliego, J., de Lucas, M., Munoz, A.-R., Ferrer, M. (2015). Effects of wind farms on Montagu's harrier (*Circus pygargus*) in southern Spain. *Biol. Conserv.* 191, 452–458.

12) Heuck, C., Herrmann, C., Wendt, J., Krone, O., Brandl, R., Albrecht, J. (2020). Sex -but not age-biased wind turbine collision mortality in the white-tailed eagle *Haliaeetus albicilla*. *J. Ornithol.* 161, 753–757.

13) Langgemach, T.; Dürr, T. *Informationen über Einflüsse der Windenergienutzung auf Vögel.—Stand 10. Mai 2021, Aktualisierungen außer Fundzahlen hervorgehoben*; Staatliche Vogelschutzwarte: Nennhausen, Germany, 2021; pp. 1–145.

14) Katzner, T.E., Nelson, D.M., Braham, M.A., Doyle, J.M., Fernandez, N.B., Duerr, A.E., Bloom, P.H., Fitzpatrick, M.C., Miller, T.A., Culver, R.C.E., Braswell, L. DeWoody, J.A. (2017).

15) Golden eagle fatalities and the continental-scale consequences of local wind-energy generation. *Conservation Biology.* 31.

16) T. Grünkorn, J. Blew, O. Krüger, A. Potiek. (2017). A Large-Scale, Multispecies Assessment of Avian Mortality Rates at Land-Based Wind Turbines in Northern Germany. In book: *Wind Energy and Wildlife Interactions*.

17) de Lucas, M., Janss, G.F.E., Whitfield, D.P. & Ferrer, M. (2008). Collision fatality of raptors in wind farms does not depend on raptor abundance. *J. Appl. Ecol.* 45

18) McClure, C.J.W., Rolek, B.W., Dunn, L., McCabe, J.D., Martinson, L. & Katzner, T. (2021). Eagle fatalities are reduced by automated curtailment of wind turbines. *J. Appl. Ecol.* 58.

19) Schaub, M. (2012). Spatial distribution of wind turbines is crucial for the survival of red kite populations. *Biol. Conserv.* 155.

20) Smallwood, K.S. (2013). Comparing bird and bat fatality-rate estimates among north American wind-energy projects. *Wildl. Soc. Bull.* 37

21) Watson, R.T., Kolar, P.S., Ferrer, M., Nygard, T., Johnston, N., Hunt, W.G., Smit-Robinson, H.A., Farmer, C.J., Huso, M., Katzner, T.E. (2018). Raptor interactions with wind energy: case studies from around the world. *J. Raptor Res.* 52.

„13. Galiausiai klaidinga informacija buvo pateikta ir apie Projekto pajamas bei ekonominius kaštus. Teiginys, jog „vienas vėjo malūnas yra 1–1,5 mln. eurų už paruoštą papkę“, yra spekuliatyvus ir klaidinantis, kadangi apima tik galimas potencialias pajamas. Nors šis teiginys akcentuoja galimą didelę finansinę naudą, visiškai ignoruojami Projekto kaštai. Visų pirma, šalia pardavimo pajamų egzistuoja ir reikšmingos išlaidos, įskaitant galios rezervacijos užtikrinimą, projektavimo darbus bei infrastruktūros parengimą, kurių bendra suma siekia dešimtis milijonų eurų.“

Pirmiausia, informaciją apie paruoštos dokumentacijos 1 VE kainą rinkoje esame gavę iš tokio pobūdžio projektų vystytojų šiaurės Lietuvoje.

Antra, pati Bendrovė šiame punkte nurodo, kad tai apima galimas potencialias pajamas, taigi, iš esmės tokią sumą pripažįsta.

Pateikite konkrečią informaciją už kiek Bendrovė ketina parduoti parengtą dokumentaciją arba nurodykite konkrečius skaičiavimus, įskaitant kaštus, ir Asociacija šią informaciją paskelbs. Nes šiuo metu nėra aišku ar Jūsų planuojamos potencialios pajamos yra

didesnės ar mažesnės. Asociacijos nuomone, tai prisidėtų prie Bendrovės veiklos skaidrinimo ir deklaruojamo bendradarbiavimo su visuomene stiprinimo.

„14. Šių tikrovės neatitinkančių teiginių skleidimas kenkia Bendrovės dalykinei reputacijai, klaidina visuomenę ir kelia nepagrįstas abejones dėl Projekto teisėtumo bei vykdymo principų.“

Bendrovė turėtų aiškiau įvardyti kaip konkrečiai informacijos skleidimas kenkia Bendrovės dalykinei reputacijai.

Be to, Jūsų Reikalavimas neatitinka Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.24 straipsnio nuostatų nei subjekto, į kurį kreipiatės dėl tariamai tikrovės neatitinkančių duomenų paskleidimo, nei tokio reikalavimo turinio aspektais.

Elektroninio pašto adresas kontaktams: dokumentai@krastovaizdis.eu.

Pagarbiai,

Asociacijos „Kraštovaizdis“ prezidentas

Teisutis Buda